

Gorinchem, 31 oktober 2023

VOORSTEL BESTUUR WAARDLANDEN

Vergadering : 15 december 2023
Agendapunt : 6.0
Steller: : Gitta Spruit

Onderwerp : Evaluatie afvalvrije scholen schooljaar 2022-2023

Voorstel : Kennis nemen van de evaluatie van Afvalvrije scholen 2022-2023

Inleiding

Sinds 2014 faciliteert Waardlanden het programma Afvalvrije scholen op basisscholen in de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden. In de Strategienota is opgenomen dat Waardlanden het programma Afvalvrije scholen de komende jaren wil voortzetten. Op 14 juni 2022 heeft het bestuur kennis genomen van het hernieuwde programma Afvalvrije scholen voor het primair onderwijs, opgesteld door SME Advies. In december 2022 is een educatief medewerker aangesteld, die begin 2023 is gestart met de implementatie van het nieuwe educatieve programma bij de Afvalvrije scholen.

Beoogd effect

Het bestuur informeren over de voortgang van het programma Afvalvrije scholen.

Argumenten

1. De evaluatie geeft het verloop van het eerste schooljaar met het nieuwe educatieve programma en educatief medewerker voor Afvalvrije scholen weer.

Kanttekeningen

/

Financiën

n.v.t.

Communicatie

n.v.t.

Vervolg

Het programma Afvalvrije scholen is een meerjarenprogramma dat wordt voortgezet. Jaarlijks vindt evaluatie en waar nodig bijsturing plaats.

Bijlagen

- Evaluatie afvalvrije scholen 2022-2023

Bestuur Waardlanden : 15 december 2023

Agendapunt : 6.0

Onderwerp : Evaluatie afvalvrije scholen schooljaar 2022-2023

Het Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Reinigingsdienst
Waardlanden

b e s l u i t :

Kennis nemen van de evaluatie van Afvalvrije scholen 2022-2023

Aldus besloten in de bestuursvergadering,
gehouden op 15 december 2023

de vervangend secretaris

[Ans Smits \(21 dec. 2023 14:19 GMT+1\)](#)

A. Smits

de voorzitter

J.A. Meerkerk

Evaluatie afvalvrije scholen schooljaar 2022 - 2023

Aan het eind van schooljaar 2022-2023 nemen 75 van de 87 scholen in de Waardlanden-gemeenten deel aan het programma Afvalvrije scholen. Halverwege dit schooljaar is de educatief medewerker van Waardlanden gestart en is het nieuwe educatieve programma gelanceerd. Deelnemende scholen zijn een overeenkomst met Waardlanden aangegaan waarin de wederzijdse verwachtingen helder zijn opgenomen.

De educatief medewerker heeft afgelopen schooljaar telefonisch of per mail contact gehad met alle deelnemende scholen. Op 35 scholen is aan alle klassen een korte les over afval scheiden gegeven. Zo zijn ruim 10.000 kinderen bereikt. In het SME adviesrapport 'afvalvrije scholen primair onderwijs' (mei 2022) staat dat het wenselijk is iedere deelnemende school eens per 1 à 2 jaar te bezoeken. Aangezien de educatief medewerker halverwege het schooljaar is gestart met zijn werkzaamheden, is het bezoeken van bijna de helft van alle scholen een mooie prestatie.

Naast de reguliere lessen hebben scholen boven verwachting vaak deelgenomen aan activiteiten, zoals zwerfafvalprikken, de E-waste race en het educatieve parcours op Ecopark Groot Ammers. Scholen krijgen inspiratie via nieuwsbrieven en reageren positief en actief op de informatie die ze krijgen aangereikt. Scholen weten de educatief medewerker goed te vinden voor praktische vragen.

Onderstaande evaluatie beschrijft het afgelopen schooljaar uitgebreid.

Deelnemende scholen

In september 2022 telde de Waardlanden regio 69 afvalvrije scholen; aan het eind van het schooljaar is dat opgelopen tot 75 deelnemende afvalvrije scholen. Hier komt nog bij dat 4 scholen die 'kandidaat school' waren, na goede gesprekken ervoor hebben gekozen om per 1 september 2023 óók afvalvrij zullen zijn. Er zijn op het moment nog 8 scholen die kandidaat school zijn, dus Waardlanden hoopt dat in de loop van komend schooljaar ook deze scholen afvalvrij zijn. Struikelblok is vaak nog dat scholen heel de directie én alle leraren mee willen krijgen. Er zijn dan nog veel vragen waardoor de echte stap om afvalvrij te worden blijft liggen. De educatief medewerker sluit aan bij een grote vergadering en licht toe wat Waardlanden kan bieden. Op 2 scholen heeft dit geleid tot vervolgesprekken en een deelname als afvalvrije school.

Er zijn vanaf november 3 'kick-offs' geweest; bij de Jenaplan School in Gorinchem is ervoor gekozen om samen met Hans van den Brule een persmoment te doen met directrice Kiki van Steenis tijdens het ondertekenen. Voor een kick-off wordt samen met de betreffende school besloten in welke vorm dit passend is.

Zodra een school deelneemt aan het programma afvalvrije scholen, hoeven zij geen kosten meer te betalen voor de inzameling. Als de school klant was bij Waardlanden BV, wordt hun contract omgezet naar een Afvalvrije scholencontract.

Elke school heeft een contactpersoon; dit is soms een directeur, maar soms ook een conciërge/docent. De school kiest zelf wie deze contactpersoon is. Het valt op dat er vaak 2 à 3 docenten zijn die echt de kar trekken binnen de school, dit zijn de 'ambassadeurs'.

Er zal binnenkort ook een scan plaatsvinden in de regio of er nieuwe scholen zijn bijgekomen; bijvoorbeeld in nieuwbouwwijken.

Overeenkomst

Voor de afvalvrije scholen zijn in december 2022 nieuwe overeenkomsten opgesteld in samenwerking met de interne jurist van Waardlanden. Hier staat duidelijk in wat Waardlanden jaarlijks van de scholen verwacht, maar ook wat Waardlanden de afvalvrije scholen kan bieden. 75 afvalvrije scholen hebben hun overeenkomst inmiddels ondertekend en retour gestuurd. Dit was vanzelfsprekend ook een voorwaarde om de samenwerking voort te zetten. Op deze overeenkomst is ook te zien welke tegenprestatie Waardlanden verwacht van de scholen.

Slechts 1 school heeft de overeenkomst niet ondertekend en neemt (voorlopig) niet meer deel aan het programma.

Educatief programma SME Advies

Het educatieve programma van SME-advies is naar alle afvalvrije scholen gemaïld. Van 12 afvalvrije scholen kregen we de reactie dat deze heel makkelijk toepasbaar is in de groepen en dat juffen en meesters hier makkelijk mee overweg kunnen. Groep 1 t/m 8 hebben op deze manier een handige leidraad. Ook de links naar relevante websites en filmpjes die hierin staan werken goed. De scholen die het invulformulier al retour hebben gestuurd benoemen ook het gebruik van dit educatieve programma.

Kennis making

De educatief medewerker heeft naar aanleiding van de vragen over de overeenkomst en ter kennismaking 35 scholen bezocht. Positieve feedback was dat de overeenkomst scholen meer structuur biedt. Ook vinden scholen het fijn om een vast contactpersoon te hebben voor al hun vragen over containers, facilitering wat betreft grijpers/stapelbare bakken in de klas, en educatie in de klassen. De educatief medewerker heeft als doel om iedere afvalvrije school ten minste 1 à 2 keer per jaar te bezoeken. Daarnaast vindt frequent telefonisch / mailcontact plaats.

Les afval scheiden

De educatief medewerker heeft een korte les afval scheiden ontwikkeld, die gegeven kan worden van groep 1 t/m 8 op de afvalvrije scholen. Per groep is de inhoud en het niveau natuurlijk niet helemaal hetzelfde. In grote lijnen wordt er uitleg gegeven over de 3 grondstofstromen (GFT, PMD, Papier) en restafval. Hierbij worden ook de thema's zwerfafval, repareren en consuminderen behandeld. Ook de noodzaak van het apart inleveren van andere stromen zoals elektronische apparaten, textiel en glas komen aan bod. Deze lessen worden ook door de juffen en meesters gewaardeerd. Samen met de juf en meester wordt ook op de website van Waardlanden bekeken in welke bak welk afval hoort. De les duurt 30 minuten dus er dient door de school wel een geheel dagdeel gereserveerd te worden.

De school maakt een lijst/planning welke groepen welk tijdstip aan de beurt zijn. Op sommige scholen heeft de educatief medewerker ervoor gekozen om ook een vuilniswagen en chauffeur mee te nemen. Dan kunnen de groepen mooi rouleren. In totaal zijn er op 35 afvalvrije scholen afval scheidingslessen geboden. Het grootste deel van de scholen weet de educatief medewerker goed te vinden via de NME gids, of door te reageren op mailwisselingen. De les is te boeken via de NME Gids.

Tijdens de lessen worden zeker per school in totaal 300 leerlingen bereikt. Deze leerlingen bereiken vervolgens hun ouders door deze informatie mee te nemen naar huis. Grootste meerwaarde was verfrissing: kinderen en juffen/meesters gaven vooral aan dat sommige regels best snel veranderen door ontwikkelingen en dat er best veel misvattingen de ronde gaan.

Verbetering kwaliteit pmd

Door veranderende regelgeving wordt het pmd kosteloos verwerkt via Afvalfondsverpakkingen. De toezicht op de kwaliteit werd hierdoor beter. Om afkeuring van de vrachten te voorkomen heeft de chauffeur per school dan notities gemaakt die met de scholen zijn nabesproken. Binnen korte tijd was er geen afkeur meer.

Nieuwsbrief/tips/quiz

Waardlanden stuurt gemiddeld één keer per maand een mail met een bruikbare tip/een weetje naar de scholen. Soms is het iets wat scholen in hun eigen nieuwsbrief kunnen zetten, en soms ook een belangrijk weetje zoals bijv. dat scholen per 1 januari 2024 geen wegwerpbekers meer mogen verstrekken, of dat scholen een inzamelpunt voor cartridges kunnen zijn. Hiernaast is de quiz, die ook op de Waardlanden website staat, gedeeld en toegepast door scholen in klassen (docenten kunnen dit zelfstandig oppakken).

Zwerfafval rapen

De educatief medewerker probeert scholen erop te sturen dat zij in ieder geval hun schoolpleinen (en ruimte eromheen) regelmatig schoon houden. 61 scholen hebben aangegeven een actie te hebben georganiseerd (met ten minste één klas). Waardlanden faciliteert de scholen met grijpers, handschoenen, vuilniszakken en hesjes. Veel scholen zijn enthousiast om dit jaarlijks meerdere malen op te pakken.

Stapelbare bakken

Een groot deel van de scholen is tot op heden zelf creatief geweest met in welke bakken zij hun afval/grondstof scheiden. Sommige scholen hebben behoefte aan vernieuwing; op 12 scholen zijn stapelbare bakken geleverd. De educatief medewerker beoordeelt kritisch welke scholen hier echt behoefte aan hebben. Tot op heden zijn er voor het faciliteren van scholen geen extra kosten gemaakt. Vooral de nieuwe/kandidaat scholen vragen nu hierom. De educatief medewerker merkt dat op de scholen waar de bakken staan, de motivatie om goed te scheiden nóg wat hoger is.

Educatief parcours Ecopark Groot Ammers

Er zijn 8 afvalvrije basisscholen in de educatieruimte in Groot -Ammers geweest. De les duurt 90 minuten en werd goed ontvangen door leerlingen en docenten. Er wordt gestart met een rondleiding bij de milieustraat, de 2^e kans bouwmaterialen en Korenet Recycling, en vervolgens wordt een educatieve les in de educatieruimte gegeven. Het 10R model en de ontworpen visueel zijn hierbij handige tools om de boodschap te verkondigen. Aandachtspunt: tot op heden zijn er 7 scholen uit Molenlanden geweest, en 1 uit Vijfheerenlanden. In de toekomst bekijkt Waardlanden hoe ook scholen verder uit de regio te kunnen trekken. Het organiseren/financieren van het vervoer van de leerlingen is een struikelblok voor de scholen. De middelbare scholen die zijn geweest kwamen uit Gorinchem. Ook is er in Gorinchem een klas geweest, dit was echter uitzondering. De les is te boeken via de NME Gids.

Leskisten

Natuurcentrum Gorinchem heeft tot en met juli 2023 twee gratis afvalvrije leskisten verhuurd;

- In januari 2023 de leskist textiel aan De Vlindertuin in Ameide
- In maart 2023 de leskist plastic aan De Sterrenkijker in Kedichem

Ondanks dat de educatief medewerker meermaals bij scholen de leskisten onder de aandacht brengt, lijkt dit niet in trek bij de afvalvrije scholen. Waardlanden gaat onderzoeken of dit ligt aan de educatieve vorm waar scholen behoefte aan hebben of aan de kwaliteit van het geboden lesmateriaal.

E-Waste race

In totaal hebben er 10 afvalvrije scholen in 2023 meegedaan aan de e-waste race; ze zamelden met de hulp van buurtbewoners maar liefst 22.782 oude elektronische apparaten in en werden er 3 reparaties uitgevoerd (19.000 ingeleverde apparaten in 2022). De voorbereidingen voor de e-waste race 2024 met onze partner Race Against Waste zijn alweer in volle gang dus we verwachten opnieuw scholen die zich zullen aanmelden.

Week van de Afvalhelden

Meerdere afvalvrije scholen hebben meegedaan aan de tekeningen wedstrijd in de week van de afvalhelden. Vervolgens heeft de educatief medewerker samen met een jonge 'afvalheld' de prijzen uitgereikt aan de winnaars. Op elke school waren ook de ouders aanwezig toen de afvalheld en de educatief medewerker met de vuilniswagen aankwamen.

Stibat

Na de tip van de educatief medewerker hebben 41 scholen zich aangemeld bij Stibat om hun batterijen in te zamelen. Op deze manier belanden deze batterijen niet bij het restafval, en krijgen scholen een vergoeding waar zij jaarlijks iets leuks mee kunnen doen. Stibat verzorgt zelf het bezorgen van de bakken en het ophalen hiervan. Scholen dragen alleen zorg voor de inzameling.

Evaluatieformulier

Eind mei 2023 hebben alle afvalvrije scholen een evaluatieformulier ontvangen. Hierin dienen zij aan te geven welke activiteiten zij als afvalvrije school hebben uitgevoerd (onderdeel van de tegenprestatie); Denk aan een les over afval scheiden, reserveren van een leskist, gastles/excursie of meedoen aan bijv. een E-waste race. Hiernaast dienen zij ook concreet aan te geven wat zij van plan zijn om komend jaar te gaan doen als tegenprestatie. Bij veel scholen is zwerfafval rapen met meerdere groepen een populaire tegenprestatie. Deze evaluatie helpt Waardlanden bij het maken van keuzes voor de toekomst.

Blik op de toekomst

Monitoring kosten afvalvrije scholen

De registratie van het aantal containers per school is incompleet. Het aantal containers wordt komend schooljaar geïnventariseerd, zodat de kosten inzichtelijk zijn.

Inzameling opblaasbare artikelen

19 afvalvrije scholen in Vijfheerenlanden doen mee aan de inzameling van de zomerse opblaasartikelen. Deze inzameling start in het nieuwe schooljaar. Er zal 2 weken lang worden ingezameld op scholen. Vóór de zomervakantie hebben deze scholen dit al vermeld in hun nieuwsbrief. Met deze inzamelactie wordt voorkomen dat de pmd fracties vervuild zijn met opblaasartikelen, én dat recyclebare grondstoffen niet worden verbrand met het restafval. Mocht de pilot goed uitpakken kan Waardlanden dit volgend jaar over een groter gebied met meerdere afvalvrije scholen organiseren.

Textielrace

8 scholen in Leerdam gaan meedoen aan de textielrace, die in samenwerking met Opnieuw & Co en de Gemeente Vijfheerenlanden wordt georganiseerd. Dit zal na de herfstvakantie plaatsvinden.

Scholen zonder interesse

Volgens de inventarisatie van het Natuurcentrum Gorinchem, die tot voorkort de scholen benaderden voor deelname, zijn er nog 7 scholen die 'geen interesse' hebben. Deze scholen worden vanaf september opnieuw benaderd om de stand van zaken nu te peilen. Ook doet Waardlanden een scan naar nieuwe basisscholen die in de regio zijn gekomen.

Middelbare scholen

In totaal hebben 7 middelbare scholen contact opgenomen met vragen over mogelijkheden afvalvrije school. Deze scholen hebben het SME advies ontvangen, waarvan 3 al positief hebben gereageerd. 2 middelbare scholen zijn rondgeleid op het Ecopark in Groot Ammers. Dit maakt de middelbare scholen ook een passende doelgroep om de leerlijn door te trekken.

Educatief aanbod

Sity-Academy, Gezel en 10XL zijn voorbeelden van partners die ook educatie willen aanbieden voor de scholen. Hun aanbod is opgenomen in het online reserveringssysteem de "NME gids". Tot op heden is nog geen gebruik van dit aanbod gemaakt. In september is de intentie dit uit te breiden met meerdere mogelijkheden voor de scholen. Ook de Groene Weelde zou een bijdrage willen leveren in mogelijke leskisten. Er lopen gesprekken.

Burgerschap

Scholen hebben de les Burgerschap in curriculum. Milieueducatie past hier uitstekend tussen. Er zijn ook andere interessante verzoeken van scholen: Zo heeft De vlindertuin in Ameide de educatief medewerker gevraagd om langs te komen tijdens de feestweek in Ameide. Doel is om kinderen kennis te laten maken met diverse bedrijven en enthousiast te maken voor verschillende beroepen. De educatief medewerker zal daar met een vuilniswagen zijn, en vanzelfsprekend ook met verschillende bakken en grijpers om ook het stukje educatie mee te geven. Zo zijn er genoeg aanknopingspunten/ingangen. Nu alle scholen weten wie contactpersoon is vanuit Waardlanden loopt dit ook makkelijker.